

PASPORTIZACE: Jak získat přehled o majetku obce?

V nejnovějším článku seriálu Obec 21. století blíže probereme téma pasportizace. Dozvíte se mimo jiné, proč je dobré ji provádět, jaké druhy pasportizace je možné provést a v neposlední řadě také to, že v dnešní době už není pasportizací myšlen jen prostý soupis majetku, ale především komplexní geografický informační systém (GIS), který obsahuje kompletní inventář obce včetně stavu jednotlivých položek. Ukážeme vám tedy například, jak si může obec vytvořit a editovat pasportizaci sama za pomoci moderních geoinformačních systémů.

CO JE TO PASPORTIZACE

Pasportizace znamená zaevidování hmotného, ale i nehmotného majetku do databáze. V obecním měřítku nám tato databáze říká, jaký majetek obci náleží, zda leží na jejím pozemku či pozemku soukromého vlastníka nebo v jakém je majetek stavu. Pasportizace umožňuje efektivní údržbu a usnadňuje případný další rozvoj obecního vlastnictví.

Výhody pasportizace

Pokud je pasportizace provedená kvalitně a správně, přináší obci řadu výhod a usnadnění:

- ⇒ zmapování kompletního obecního majetku
- ⇒ evidence skutečného technického stavu
- ⇒ zjištění problémových míst
- ⇒ vyjasnění územněsprávních sporů
- ⇒ podpora pro nové rozvojové projekty
- ⇒ podklad pro audity (energetické, apod.)

- ⇒ první krok ke snížení nákladů na provoz a údržbu
- ⇒ podklad pro žádosti o dotace z fondů Evropské unie
- ⇒ silný argument proti opozici případně nespokojeným občanům

Navíc, pokud navážeme na [předchozí díl](#) našeho seriálu, spatříme výhodu pasportizace také v momentě sčítání škod na majetku po povodních, což alespoň částečně usnadní obci plnění povinností, které musí po této pohromě zabezpečit.

Co všechno lze vlastně pasportizovat?

Pasport komunikací

Pasport místních komunikací je základní evidencí místních komunikací, který vedou jejich správci v souladu s pokyny vlastníků místních komunikací, jimiž jsou převážně obce a města. V dnešní době se pasportizace provádí za pomoci přesných GPS přístrojů a geodetického zaměření. Kromě klasické papírové podoby, která nemá mimo prosté evidence žádnou přidanou hodnotu, může být pasport komunikací zaveden také do geoinformačního systému obce. Zde mohou být každému úseku komunikace přidány různé atributy, které poté napomůžou k plánování dalšího rozvoje místních komunikací. Mezi tyto atributy patří například třída silnice, technický stav vozovky, vlastník komunikace, vlastník pozemků pod ní a podobně.

Zákon č. 13/1997 Sb. o pozemních komunikacích

Tento zákon ukládá povinnost provádět pasport komunikací, a to podle § 5 Evidence komunikací, který uvádí, že základní evidencí komunikací je pasport, který vedou jejich správci. Rozsah a způsob vedení pasportu dálnic a silnic však stanoví vlastník (§ 9, odst. 2). Nicméně nejmenší rozsah evidence místních komunikací zahrnuje délku místních komunikací I. až III. třídy, počet a celkovou délku mostů na nich a objem finančních prostředků vynaložených na jejich výstavbu a zvláště na jejich údržbu.

Kromě zaevidování silnic se jako nadstavba pasportu komunikací provádí také pasport dopravního značení, který informuje o stavu a umístění dopravního značení v konkrétním městě či obci. Po zhotovení pasportizace odpadá nutnost pro každou novou dopravní značku zpracovávat nový návrh dopravního značení. Dokument může rovněž sloužit jako právní podklad při řešení případných dopravních nehod na území obce.

Pasportizace komunikací může obsahovat tyto činnosti:

- ⇒ evidence technických parametrů komunikací v digitální formě,
- ⇒ správcovství síťového grafu komunikací,
- ⇒ evidenci vlastnického stavu komunikací a jejich příslušenství a součástí,
- ⇒ pravidelnou inventarizaci komunikačních parcel,
- ⇒ archiv projektů včetně informací z tohoto archivu,
- ⇒ vedení evidence komunikačního majetku včetně jeho rozdělení podle tříd komunikací,
- ⇒ poskytování informací v rozsahu spravovaného komunikačního majetku.

Dalšími prvky v pasportu komunikací jsou pasporty světelné signalizace, zastávek, mostů, cyklostezek, apod. Všechny tyto prvky mohou být samozřejmě součástí jednoho pasportu v obecní mapové aplikaci.

Pasport veřejného osvětlení

Pasportem veřejného osvětlení se rozumí evidence této součásti obecního inventáře za účelem zjištění skutečného (hlavně technického a množství) stavu. Pasport je základním dokumentem pro správu, optimalizaci a rozvoj soustavy veřejného osvětlení a je vyžadován zákonem [183/2006 Sb.](#) ve znění aktuálních předpisů. Bez řádné pasportizace není možné kvalifikované projektování modernizace a optimalizace veřejného osvětlení. Samozřejmostí je, že pasport a z něj vycházející energetický audit jsou nedílnou součástí žádostí o jakékoliv dotace na veřejné osvětlení.

Stručný obsah pasportizace veřejného osvětlení

- ⇒ fyzická prohlídka veškerého zařízení
- ⇒ GPS zaměření každého kusu veřejného osvětlení
- ⇒ popis současného stavu (přehled veškerého zařízení veřejného osvětlení a jeho technického stavu)
- ⇒ zjištění napájecích okruhů rozvaděčů (podklad pro optimalizaci)
- ⇒ srovnání instalovaného výkonu se skutečnou spotřebou (historie fakturace)
- ⇒ implementace do geoinformačního systému obce

Ukázka možného pasportu veřejného osvětlení

Pasport veřejného osvětlení, který je zaveden do moderního geoinformačního systému, slouží nejen k inventarizaci majetku, ale dokáže vám zodpovědět velké množství otázek, týkajících se celého systému osvětlení a možných úspor. Dozvíte se z něj například, která místa veřejného osvětlení nejsou energeticky úsporná, v jakém technickém stavu se nachází sloupy a samotné lampy, zda je sloup majetkem obce nebo např. energetické společnosti, v jakých částech obce by bylo potřeba zvýšit intenzitu osvětlení apod.

Výsledky GPS pasportu veřejného osvětlení jsou názorně zobrazeny v interaktivních mapách, kde je ke každému světlu zobrazen jeho technický popis a stav. V případě, že používáte v obci systémy veřejného osvětlení vybavené automatizovaným hlášením poruch, zobrazuje se u každého světla i aktuální porucha.

Dostupné funkce pasportu

- ⇒ Evidence zájmových objektů
- ⇒ Prezentace objektů v mapové kompozici
- ⇒ Informace o objektech jejich identifikací v mapě formou atributových informací
- ⇒ Připojení dokumentů, obrázků a operací k evidovaným zájmovým objektům
- ⇒ Uživatelské reporty nad evidovanými objekty
- ⇒ Export informací do předem voleného formátu
- ⇒ Propojení se stávajícím GIS modulem a interoperabilita s dalšími systémy
- ⇒ Mobilní zmapování revizí

Pasport zeleně

Pasport zeleně je základním typem inventarizace ploch a prvků ve veřejně přístupné zeleni měst a obcí. Jedná se převážně o kvantitativní typ evidence. Díky pasportu zeleně získáte údaje o výměrách ploch (trávníky, květinové záhony, živé ploty, dětská hřiště aj.) i o počtech jednotlivých prvků (stromy, keře, mobiliář aj.) a pouze okrajově jsou zaznamenávány informace o kvalitě těchto prvků. Tento trend se však v poslední době mění a čím dál víc se dostává do popředí i zdravotní stav zeleně a posuzování vhodnosti umístění v dané lokalitě, popřípadě návrhy na úpravu stávajícího stavu (tzv. generel zeleně). Účelem tohoto typu inventarizace je získání přehledu o majetku a zajištění podkladů pro sestavení optimálního plánu běžné údržby těchto ploch a prvků.

TIP

Pasport zeleně se mnohým starostům může jevit jako nadbytečná investice, ale není tomu tak. Kromě toho, že díky němu můžete například stanovit plochy, které jsou udržovány, aniž by byly majetkem příslušné samosprávy, můžete také pasport využít jako podklad pro kalkulaci nákladů spojených s údržbou zeleně. Je tedy také možné určit cenu za jednorázovou údržbu ploch ve městech. Tento údaj vám pomůže při výběrových řízeních na údržbu zeleně.

Na pasportizaci zeleně je poté možné navázat plány udržovací péče. Jedná se o dokument, který podrobně specifikuje jednotlivé pracovní operace, které jsou nutné k zajištění optimální péče o konkrétní plochy zeleně, včetně jejich časového harmonogramu a náročnosti. Dalšími dokumenty, které je možné implementovat do pasportu zeleně, jsou např. návrhy pěstebních opatření, inventarizace dřevin a dendrologické průzkumy.

Další pasporty

Kromě výše zmíněných pasportů lze pasportizovat téměř všechnen hmotný i nehmotný majetek obcí. Evidence majetku formou pasportu umožní obcím plánování údržby majetku a jeho další rozvoj. Dává obcím absolutní přehled o jejich majetku, obec tedy šetří například tím, že nespravují soukromé pozemky občanů, o kterých si dříve myslela, že jsou obecním majetkem apod.

Mezi další pasportizovatelné objekty patří například:

⇒ inženýrské sítě	⇒ hřbitovy
⇒ obecní mobiliář	⇒ památky
⇒ kamerové systémy	⇒ architektura
⇒ uliční graf	⇒ svoz odpadu
⇒ obecní parcely	⇒ úklid obce
⇒ reklamy	⇒ studny

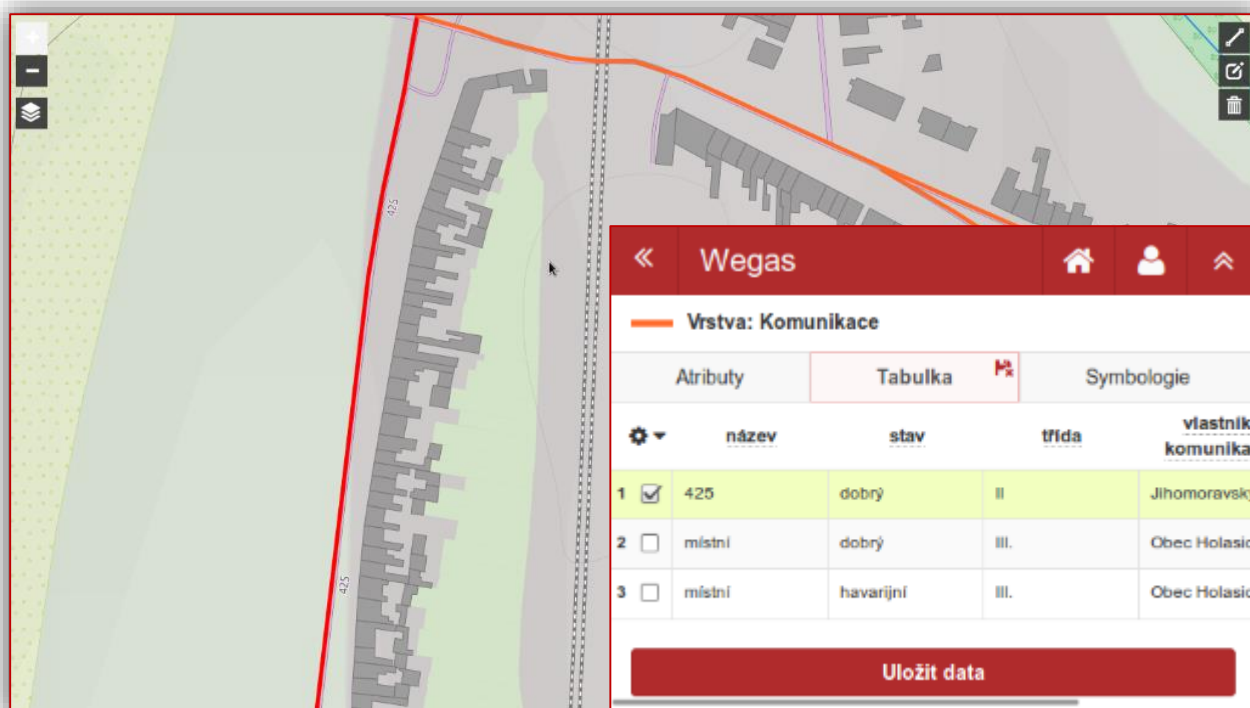
Možnosti pasportizace vlastními silami

Jak jsme zmínili na začátku, v dnešní době existuje i jiná varianta tvorby pasportizace, než zadat výrobu specializované firmě. Můžete si pasportizaci provést sami. Existuje několik sofistikovaných aplikací – geoinformačních systémů, které si uživatel (v našem případě například starosta či pracovník technických služeb) může nainstalovat do svého počítače a pomocí ní si může vytvořit evidenci obecního majetku včetně jeho (dnes již poměrně přesné) lokalizace.

Za všechny aplikace bychom rádi zmínili především program WEGAS a jeho mobilní platformu GISELLA. WEGAS je desktopová aplikace, která nabízí uživateli jednoduchou editaci geografických dat nad mapou. Umožňuje nahrávat nové vrstvy – linie, body a polygony. Tyto vrstvy si uživatel může upravit podle vlastních potřeb. Bodu tedy může například přiřadit ikonu stromu, pouliční lampy, lavičky a dalších objektů obecního majetku. Linie mohou editovat například jako silnice a polygony jako plochy zeleně apod. Z aplikace je možné vytisknout si vlastní nadefinované mapy.

Za pomoci mobilní aplikace GISELLA, která je určena pro chytré telefony, je možné získávat data přímo v terénu. Mobilní telefon s GPS přijímačem přidá nahranému bodu (linii, polygonu) skrze aplikaci informaci o jeho lokalizaci. Bod je možné ihned v přístroji editovat, přidat mu patřičný vzhled a atributy (v případě osvětlení například typ lampy, technický stav, stáří, apod.). Mobilní aplikace (GISELLA) poté nasbíraná terénní data odešle do desktopové (WEGAS), kde je možné data dále upravovat a uchovávat.

Starosta (případně pracovník technických služeb, atd.) má tedy možnost vytvořit pasport pro celou obec. Při jeho tvorbě zapojením vlastních sil ušetří nemalé náklady, které by musel investovat do odborných firem. Musí investovat pouze svůj čas nebo čas obecních pracovníků.

Ukázka tvorby vlastního pasportu komunikací prostřednictvím aplikace WEGAS

Financování

Financování pasportizace neznamena pro obce tak velkou finanční zátěž, jako byla popisována u projektů v [předchozích dílech seriálu](#). Nicméně pokud obec nechce vynakládat prostředky za služby odborných firem, může zajistit pasport vlastními silami pomocí výše zmiňované aplikace a ušetří tak výrazný objem financí, které může dále investovat například do rekonstrukce místních komunikací.

Závěrem

V prosincovém díle seriálu Obec 21. století jsme se věnovali tématu pasportizace. Postupně jsme se seznámili s možnostmi pasportizace, jejími výhodami, či jak může pasportizace usnadnit mnoho administrativních procesů. V dnešní době již však není nutné zadávat zpracování kvalitního pasportu specializované firmě, s pomocí počítače a chytrého telefonu lze pasportizovat vlastními silami. Pokud vás toto téma zaujalo a chcete se dozvědět o pasportizaci více, neváhejte nás kontaktovat.

V příštím díle...

Začátek nového roku se ponese ve znamení snižování energetické náročnosti. V lednovém článku probereme téma zateplování, vytápění budov či kvalitu dveřních a okenních výplní. Seznámíte se s pojmem rekuperace, představíme nové trendy v ohřevu vody a vytápění pomocí solárních systémů. Jak může obec ušetřit na provozních nákladech? To všechno se dozvíte v lednovém čísle seriálu Obec 21. století.

Pokud nechcete přijít o další díly z tohoto seriálu, případně vás zajímá jakékoliv téma, které doposud nebylo v našich článcích rozebráno, můžete nám váš námět zaslat prostřednictvím kontaktního formuláře [zde](#).